

13. ОПЕРАЦИОНАЛИЗАЦИЈА

Пре него што пређемо на тему мерења, укратко ћу објаснити појмове *варијабла* и *операционализиација*. Раније сам варијабле називао операционализованим конструктима, али варијабла такође може да представља *репрезентацију конструкције* која је још увек помало апстрактна. Израз операционализиација користимо ако желимо изричито назначити да говоримо о специфичној, конкретној методи за мерење или манипулисање конструктом.

Рецимо да ме занима конструкт „политичка моћ“. Могу да представим овај конструкт варијаблом 'утицајем у парламенту'. Дакле, варијаблу „*политичку моћ*“ (која је комплексна и тешко ју је мерити) - **преко индикатора** „*утицај у парламенту*“. Ова репрезентација је специфичнија, али још увек бисмо могли да нађемо врло различите поступке за операционализиацију или мерење променљиве „утицаја у парламенту“.

Могао бих, даље, и да пребројим број закона које је посланик или парламент донео, или бих могао да пребројим колико је година неко био у парламенту, или бих могао да замолим политичке аналитичаре да оцењују чланове парламента у смислу њиховог утицаја. Све ово би могли бити индикатори варијабле „политичка моћ“.

Дакле, операционализиација подразумева избор или стварање одређеног поступка за мерење или манипулисање конструктом од интереса. Операционализиација омогућава додељивање стварног резултата променљивој. Или простије, питамо се о томе преко којих индикатора које могу мерити – могу боље и конкретније изразити конструкт (или варијаблу)!

Претпоставимо да желим операционализовати конструкт „љубав према животињама“. Могу да посматрам особу која комуницира са мачком и пребројим колико често је помази по глави. Такође бих се могао одлучити на другачију операционализиацију или оперативну дефиницију тако што ћу створити упитник

са изјавама попут „Ја обично избегавам љубимце других људи“ и „Волим животиње“.

Шта је са независним променљивим којима се манипулише? Претпостављам да желим да знам да ли изложеност животињама повећава љубав према животињама. Могу операционализовати варијаблу „изложеност животињама“ тако што ћу створити два нивоа изложености. Насумично бих могао да доделим људима да се брину о мачки из склоништа месец дана или да их доделим контролном стању без мачке.

Операционализације би била и да се половина школског одељења води у зоолошки врт, а друга половина у музеј апстрактне уметности. Или бих могао доделити учесницима да гледају документарца о животињама или документарца о возу. Као што видите, могућности за операционализацију су бескрајне. Наравно, неке операционализације су боље од других.

Операционализација не мора нужно обухватати или представљати конструкт у целисти. Како наши (психолошки) конструкти постају сложенији, већа је шанса да је измеримо или манипулишемо само делом конструкције. На пример, ако меримо љубав према животињама помоћу упитника за самоизвештавање, измеримо осећања и ставове, који би могли да дају позитивнију слику. Уколико измеримо љубав према животињама тако што ћемо камере ставити у куће људи и посматрати понашање, можда ћемо пронаћи ниже резултате.

Можда ћемо открити да људи, у поређењу са својом пријављеном љубављу према животињама, показују много мање љубави када их мачка пробуди у пет ујутро или блокира телевизор док гледају да им је омиљена емисија. Важно је имати на уму који аспект конструкције операционализацијом заправо мери или манипулише, посебно када користимо податке да бисмо извукли закључке о целокупном конструкту у нашој хипотези. Наш закључак се може односити само на ограничени аспект конструкта.

